

Jakob vlucht

thema: Jakob

Genesis 27: 41-46 en Genesis 28

VOORAF

Izak is van plan de eerstgeboortezegen aan Ezau te geven. Als het zover lijkt te zijn, bedenkt Rebekka een listig plan om ervoor te zorgen dat Jakob de zegen zal ontvangen. Jakob wordt inderdaad gezegend boven Ezau, maar het levert hem de bittere haat van Ezau op.

UITLEG VAN DE TEKST

Ezau is zo boos op Jakob, dat hij voortdurend zint op wraak. Zolang zijn hoogbejaarde vader Izak nog leeft, zal hij zich inhouden. Maar wanneer zijn vader gestorven is, zal hij zijn broeder Jakob doden (vers 41). Blijkbaar spreekt hij openlijk over zijn wraakzuchtige plannen, want Rebekka hoort er ook van. Gealarmeerd roept zij Jakob bij zich. Ze kent Ezau goed genoeg om te weten dat hij meent wat hij zegt. Thuis is Jakobs leven niet meer veilig (vers 42). Jakob moet vluchten. Waarheen? Rebekka wijst hem de weg naar haar eigen familie, naar haar broer Laban. Laat Jakob naar Haran gaan, ten noordoosten van het beloofde land, ergens in het huidige Syrië (vers 43). Daar moet hij blijven zolang zijn broer blijft zinnen op wraak. Rebekka heeft het over 'enige dagen'. Dit zullen twintig jaren worden (zie Gen. 31: 38). Zo hoopt Rebekka te voorkomen dat zij op één dag 'van u beiden' beroofd zal worden (vers 44 en 45). Hiermee kan ze bedoelen Izak en Jakob (Ezau wilde Jakob immers doden na de dood van zijn vader); waarschijnlijker is het dat zij hier denkt aan haar beide zonen (als Ezau Jakob vermoordt, verdient Ezau immers de doodstraf). Ondertussen is Rebekka door haar listige bedrog haar lievelingszoon voor vele jaren kwijt (zie Gen. 25: 28). Naar Izak toe motiveert Rebekka haar nieuwe plan met een verwijzing naar de heidense

Hethitische vrouwen waarmee Ezau is getrouwd (zie Gen. 26: 34-35). Als er iets is wat Izak en Rebekka erg vinden, dan is het wel dat ook Jakob met een heidense vrouw zou trouwen. Maar als Jakob naar de familie van Rebekka vlucht, zal hij daar hopelijk een goede vrouw vinden. Heeft ook Izak zelf zijn vrouw daar niet vandaan gekregen (vers 46)? Izak beseft dat zijn vrouw Rebekka gelijk heeft. Als hoofd van het gezin neemt hij nu zelf de leiding. Hij laat Jakob bij zich komen. Opnieuw zegent hij zijn jongste zoon. Nu niet meer bedrogen in zijn onwetendheid, maar heel bewust. Blijkbaar is hij er nu van doordrongen dat dit Gods wil is (zie ook bijv. Gen. 25: 23). Indringend waarschuwt hij Jakob om niet met een Kanaänietische vrouw te trouwen (vers 1). Hij moet een vrouw zoeken uit de familie van Rebekka in Paddan-Aram, ten noordoosten van Kanaän (vers 2). Overigens: het zegt heel wat over Izaks liefde en waardering voor Rebekka dat hij wil dat Jakob met een vrouw uit haar familie zal trouwen! Als Izak Jakob zegent, geeft hij hem de zegen van Abraham, dat wil zeggen de volle eerstgeboortezegen. De Heere zal Jakob een talrijk nageslacht geven; ook zal het beloofde land van hem en zijn kinderen zijn; ondertussen is het hart van de zegen van Abraham de Messiaanse belofte (vers 3-4; zie ook vers 14). Zo stuurt Izak Jakob weg naar Laban in Paddan-Aram (vers 5). Ondertussen merken we dat ook Ezau niet ongevoelig is voor wat zijn vader en moeder van hem vinden. Uit hun woorden tot Jakob kan hij (opnieuw) opmaken hoe erg zij zijn huwelijken met zijn heidense vrouwen vinden. Nu hij ziet dat Jakob wel naar zijn ouders luistert, wil ook hij zijn goede wil tonen. Hij gaat naar de familie van Ismaël, de zoon van zijn opa Abraham. Hij trouwt met de vrouw die hij daar

vindt. Al blijft hij ook getrouwd met de twee Hethitische vrouwen (vers 6-9). Het is voor Jakob een lange reis van Berséba (ten westen van de Dode Zee) naar Haran: meer dan 900 kilometer (vers 10). Een van de eerste dagen (misschien de eerste dag) heeft hij na zonsondergang de plaats bereikt, die later Bethel genoemd zal worden (ongeveer 80 kilometer ten noordoosten van Berséba). Daar zoekt hij een plekje om te kunnen slapen. Een steen dient als zijn kussen (vers 11).

Die nacht geeft God hem een droom. Jakob ziet een ladder die tot aan de hemel reikt. Hierbij moeten we meer denken aan een hemelhoge trap met treden dan aan een ladder met sporten. Via deze trap klimmen Gods engelen naar boven en dalen zij af naar beneden (vers 12). Belangrijker dan het precieze uiterlijk is het doel ervan. Het slaat een brug tussen de hemel en de aarde. Het geeft aan dat God het land Kanaän tot Zijn woonplaats wil maken. Jezus identificeert Zichzelf als de ladder die hemel en aarde verbindt (Joh. 1: 52). Zo overbrugt God Zelf de afstand tussen hemel en aarde

Bovenaan de trap staat de HEERE. Hij maakt Zich bekend met Zijn Verbondsnaam HEERE (Jahweh). Hij is de God van Jakobs voorgeslacht, van Abraham en Izak. De HEERE Zelf bevestigt de zegen die Izak aan Jakob gegeven heeft. Hij zal het land, waaruit Jakob nu moet vluchten, geven aan hem en aan zijn nageslacht (vers 13). Zijn nageslacht zal net zo talrijk worden als het stof van de aarde. Naar alle kanten toe zullen zij 'uitbreken' in menigte, met andere woorden: niets en niemand zal hun groei kunnen tegenhouden. Dan hoort Jakob het belangrijkste: in hem en in zijn nageslacht zullen alle geslachten (volkeren) der aarde gezegend worden. Dat wil zeggen: in de beloofde Zoon, de Heere Jezus Christus (overigens: juist dit deel van de zegen van Abraham had Izak niet genoemd! Zie Gen. 28: 3-4 in vergelijking met Gen. 12: 2-3 en 22: 18). Ook belooft de HEERE dat Hij met Jakob zal zijn en dat Hij hem zal beschermen, overal waarheen hij gaat. Hij zal ook zorgen dat Jakob weer terug zal komen in het beloofde land. Hij garandeert Jakob dat Hij zal doen wat Hij heeft gesproken (vers 15). Als Jakob wakker wordt, realiseert hij zich pas wat hij de afgelopen nacht heeft gehoord en gezien. De schrik slaat hem om het hart. Deze plaats is een heilige plaats, want hier heeft de HEERE Zich openbaar. Deze plaats is een huis van God, een poort naar de hemel. Zo noemt Jakob deze plaats ook: Bethel, dat wil zeggen huis van God. Van de steen waarop zijn hoofd heeft gelegen, maakt hij een gedenkteken. Dit kleine monument overgiet hij met olie (vers 16-19).

Plechtig legt hij hier een gelofte aan de Heere af. Als de Heere zal hebben gedaan wat Hij heeft be-

loofd (dat wil zeggen met betrekking tot zijn bescherming onderweg en zijn behouden terugkomst), dan zal hij de HEERE dienen. Ook belooft hij dat hij de Heere in Bethel zal eren (zie hiervoor Gen. 35: 1-15) en dat hij Hem de tienden terug zal geven van alles wat hij uit Gods hand ontvangen zal (vers 20-22).

TER OVERWEGING

Tegen beter weten in wilde Izak Ezau de eerstgeboortezegen geven; tegen beter weten in probeerde Rebekka dit door middel van list en bedrog te voorkomen. Wat hebben beiden de bittere gevolgen hiervan ondervonden. In hun gezin wordt het nooit meer zoals vroeger. Nu hun jongste zoon moet vluchten voor zijn leven, zijn ze hem voor vele jaren kwijt. En wat zullen zij geleden hebben aan de wraakzucht van Ezau. Ongeloof, kleingeloof en ongehoorzaamheid geven alleen maar ellende. Wat vonden Izak en Rebekka het erg dat Ezau met heidense vrouwen was getrouwd. Zij waren er diep van doordrongen hoe belangrijk het is dat je een goede man of een vrouw zoekt, dat wil zeggen iemand die Heere vreest. Dat moeten we de kinderen van jongs af aan voorhouden. Leer hen al jong bidden om een man of vrouw die de Heere wil dienen (vergelijk bijvoorbeeld Deut. 7: 3-4 en 2 Kor. 6: 14-18)!

Jakob heeft de eerstgeboortezegen door middel van slimheid (zie Gen. 25: 29-34) en bedrog (zie Gen. 27) verkregen, in plaats van te vertrouwen op de Heere en Zijn belofte (zie Gen. 25: 23). Toch rekent de Heere niet met Jakob af om zijn zonden. In Bethel wil Hij Zijn rijke beloften zelfs op een bijzondere wijze bevestigen. Wat is de Heere goed! Gods liefde is altijd onverdiende zondaarsliefde die van één kant komt! Ondertussen leert de Heere Jakob door schade en schande heen hoe dwaas het is om te vertrouwen op zichzelf en op zijn eigen slimme plannetjes. Jakob moet leren de Heere op Zijn Woord te vertrouwen. Dat moeten ook wij en de kinderen leren, door Zijn Woord en Heilige Geest. 'Vest op prinsen geen betrouwen, waar men nimmer heil bij vindt. Zoudt g' uw hoop op mensen bouwen? ... Zalig hij die in dit leven Jakobs God ter hulpe heeft. Hij, die door de nood gedreven, zich tot Hem om troost begeeft. Die zijn hoop in 't hach'lijkst lot vestigt op de HEER' zijn God' (Ps. 146: 2 en 3 ber.). Wat is de Heere het waard dat Hij op Zijn Woord geloofd, gehoorzaamd en gediend wordt!

GELOOFSLEER

- Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 7. (God had Zijn belofte geven aan Izak, had Zijn wil bekendgemaakt. Daar had Jakob het mee moeten en kunnen doen. Wij hebben de heilige Schrift gekregen. Daar moeten en kunnen wij het mee doen.)

- Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 17. (Ondanks dat de mens zich in de lichamelijke en geestelijke dood geworpen heeft en vluchtte voor God, heeft God het initiatief genomen tot redding en heeft Hij Zijn Zoon gezonden.)
- Heidelbergse Catechismus, zondag 40, vraag en antwoord 105. (God verbiedt niet alleen het letterlijk doden van een medemens, maar ook alle wraak. Dit gebod roept op om de wraak af te leggen.)

